

УДК 378.091.015.3:005.32+174](477)
DOI: <https://doi.org/10.17721/2415-3699.2024.20.10>

Катерина МЕЛІКОВА, асп.
ORCID ID:0009-0006-5755-3329
e-mail: katerina.bk9999bk@ukr.net

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ, Україна

ВПЛИВ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ НА ЯКІСТЬ УЧІННЯ СТУДЕНТІВ ПЕДАГОГІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ ПІД ЧАС КРИЗОВИХ СИТУАЦІЙ

Вступ. У зв'язку з прагненням України інтегруватися у європейський і світовий освітній та науковий простори гостро постає питання якості освіти й академічної доброчесності.

Результати. Розкрито такі питання: сутність академічної доброчесності та її впливу на учіння студентів педагогічних спеціальностей, зокрема в умовах кризових ситуацій, а саме, в умовах війни; проведено аналіз впливу етичного поведінкового ставлення на професійний розвиток і самоствердження майбутніх педагогів; висвітлено важливість навичок морального вибору та відповідальності в контексті освітнього процесу, спрямованого на підготовку висококваліфікованих фахівців, особливо в несприятливих умовах розглянуто значущість встановлення високих стандартів етики та їхнього впливу на професійний розвиток; наголошено на актуальності дотримання доброчесності в учінні під час кризових ситуацій; доведено, що високий рівень доброчесності сприяє ефективній управлінській реакції та співпраці в умовах кризи; урахована суттєвість постійного навчання й адаптації, які дозволяють ефективно пристосуватися до нових умов і приймати обґрунтовані рішення в часи невизначеності; акцентовано увагу на тому, що дотримання принципів академічної доброчесності є ключем до успішного виходу з кризових ситуацій у сучасному світі.

Також було досліджено найактуальніші стратегії для підвищення ефективності навчального процесу в умовах нестабільності, а саме: гнучкий навчальний план; онлайн-ресурси та технології; активна взаємодія, комунікація та підтримка; збалансована оцінка та система звітності; сприяння самостійності; психологічна підтримка й адаптація до різних обставин.

Висновки. Роль студентської молоді в розв'язанні кризових ситуацій і її участі у вирішенні проблем формувань критичного мислення, лідерських навичок і вміння пристосуватися до змін, і внесок, що студенти можуть зробити в суспільство під час кризи, а також, важливість цього внеску в розвиток стійкості та реалізацію інноваційних підходів для подолання труднощів повністю висвітлено й досліджено у статті. Усвідомлено та висвітлено також питання про необхідність підтримки і стимулювання активності студентів, щоб забезпечити сталість суспільства в умовах невизначеності та кризи.

Ключові слова: академічна доброчесність, учіння, педагогічні спеціальності, студенти, кризові ситуації.

Вступ

З погляду педагогіки є виваженим рішенням подавати надії на студентську молодь педагогічних спеціальностей у кризових ситуаціях, через їхню потужну комбінацію теоретичних знань і практичних навичок.

По-перше, студенти отримують актуальні педагогічні знання, що робить їх компетентними в розумінні потреб та особливостей молоді у складних умовах. Вони можуть ефективно використовувати ці знання для адаптації педагогічних підходів і розв'язання нагальних завдань. По-друге, студенти педагогічних спеціальностей часто отримують практичний досвід на різних етапах своєї освіти. Це дає їм можливість швидко реагувати на зміни в навчальному процесі й адаптувати свою діяльність до конкретних потреб у кризових умовах.

Для кращого розуміння навчального процесу, доцільним є ретельне вивчення нормативно-правової бази освіти України. Зокрема, у Законі України "Про освіту" (Верховна Рада України, 2017) зазначається, що внутрішня система забезпечення якості освіти може включати систему та механізми забезпечення академічної доброчесності. Згідно з цим законом "педагогічні, науково-педагогічні та наукові працівники зобов'язані дотримуватися академічної доброчесності та забезпечувати її дотримання здобувачами освіти в навчальному процесі й науковій діяльності".

Закон України "Про вищу освіту" (Верховна Рада України, 2014) повідомляє про необхідність чіткого формулювання певної концепції компетентнісного підходу у фаховій підготовці спеціалістів, оскільки у визначенні вищої освіти (як "сукупності систематизованих знань, умінь і практичних навичок, способів мислення, професійних, світоглядних і громадянських якостей, морально-етичних цінностей, інших компетентностей, здобутих у вищому навчальному закладі (науковій установі)...") і визначенні досягнень у процесі навчання (як "сукупності знань, умінь, навичок, інших компетентностей, набутих особою у

процесі навчання за певною освітньо-професійною, освітньо-науковою програмою, які можна ідентифікувати, кількісно оцінити та виміряти") закладається розуміння компетентності фахівця з вищою освітою як певної множини компетентностей, які він може здобути під час навчання у вищому навчальному закладі (Костюк, 1979).

До того ж, до нормативно-правової бази освіти України належать: Закон України "Про авторське право і суміжні права" (Верховна Рада України, 2015); Закон України "Про наукову і науково-технічну діяльність" (Верховна Рада України, 2016); Рекомендаційний лист МОН України від 24.10.2017. № 1/9-565 "Щодо забезпечення академічної доброчесності у закладах вищої освіти" (Міністерство освіти і науки України, 2017); Національна стратегія розвитку освіти в Україні на 2022–2032 роки (Міністерство освіти і науки України, 2022) та ін.

Відповідно до Стратегічної піраміди, для розв'язання зазначених у піраміді ключових проблем, фахівці робочих підгруп із розроблення Стратегії виокремили п'ять стратегічних цілей, кожна з яких сформульована відповідно до місії (мети) Стратегії, – "Інтелектуальний, культурний і професійний розвиток особистості, формування якісного людського капіталу та згуртування суспільства для утвердження України як рівноправного члена європейської спільноти, розбудови ефективної інноваційної конкурентоспроможної економіки та забезпечення високих стандартів якості життя".

Мета статті – проведення аналізу різнопланових визначень академічної доброчесності та формулювання власного концептуального підходу, спрямованого на розуміння її впливу на якість учіння студентів педагогічних спеціальностей, особливо в умовах кризових ситуацій і розкриття стратегій для підвищення ефективності навчального процесу в умовах нестабільності.

Огляд літератури. Над питанням академічної доброчесності працювали такі науковці: М. Бадіца, Л. Пшеннична, Г. Андрощук та ін. Проблеми дистанційної освіти

© Мелікова Катерина, 2024

вивчали В. А. Ясулайтіс, М. І. Чембержі та ін. А. Маркова розглядає учіння як набуття нових навичок, що сприяють поліпшенню самостійного здобуття знань студентом. Г. Костюк трактує учіння як специфічний набір дій, які спрямовані на досягнення мети.

Під час написання статті використано такі методи: аналіз, синтез, узагальнення, теоретичні обґрунтування.

Результати

Україна, з початку XXI ст., є еталоном формування плюралізму ідей, думок і поглядів. Дієва модель функціонування державного механізму має на увазі блокування "монополії на владу" окремих привілейованих соціальних груп населення й рівноправну участь абсолютно всіх верств населення у процесах побудови держави. Молодіжні об'єднання України, що спрямовані на виконання конкретних соціальних чи освітніх завдань є не лише ефективним інтелектуальним і фізичним ресурсом, але й рухливим учасником процесів суспільно-політичної трансформації та адаптації. Початок третього тисячоліття став часом включення молодіжної ініціативи й активним залученням її до процесів трансформації суспільства. Раціонально-критична можливість і ресурс молодіжних інституцій є вирішальним чинником впливу на процеси урядування в Україні. Молодь має потенціал самореалізуватися, що пояснює її громадянська активність, спрямована на розбудову держави за демократичними засадами (Міністерство молоді і спорту України, 2014).

Обраний вектор розвитку, характеристик влади, формування цивільного суспільства в багатьох аспектах залежить від активної позиції студентства та його умінь, через інституційні органи, сприяті становленню держави.

Кожна наступна фаза розвитку суспільства так чи інакше має зв'язок зі зміною поколінь, які утворились у різних соціальних, політичних, культурних обставинах. Слушно зазначають координатори Всеукраїнського опитування "Молодь України 2017" (здійснене Центром "Нова Європа" і Фондом імені Фрідріха Еберта у співпраці із соціологічною компанією GfK Ukraine), що саме серед молоді є ті, що прийматимуть важливі рішення в державі у 2030 р., тому так важливо вже зараз розуміти їхні цінності, пріоритети, проблеми, амбіції й наміри (Гайдай, Зарембо, Літра, Лимар, & Солодкий, 2017).

Провівши аналіз останніх досліджень і публікацій, теорія поколінь була запропонована американськими вченими – демографом Нейлом Хоуом та істориком Вільямом Штраусом у 1991 р. і вперше було висвітлено питання у їх спільній праці "Покоління" (Howe, & Strauss, 1991).

Розробники інноваційної ідеї запевняють в тому, що основною проблемою конфлікту поколінь є цінності що відрізняються, а не вікові межі. Суттєвою відмінністю поколінь є отримані "базові" цінності в дитячому віці, які формуються під впливом єдиних зовнішніх культурних, історичних, технологічних та інших подій і своєрідної моделі виховання в сім'ї.

Отже, урахувавши їхні знання, навички й готовність до викликів, студенти педагогічних спеціальностей можуть ефективно сприяти педагогічному процесу в умовах кризи.

Важливою складовою розвитку держави та сприяння підвищенню якості учіння є провадження принципів академічної доброчесності в освітній і науковий простір України, що є головною проблемою всієї наукової спільноти, студентів, викладачів, дослідників, організаторів наукової та освітньої діяльності що зустрічаються з такими питаннями сьогодення, як масовість, економізація академічного простору та глобалізація, що призводять до орієнтації на тенденції розвитку світової економіки, пришвидшений розвиток нових

інформаційних і комунікаційних технологій, створення міжнародної мережі знань, набуття англійською мовою домінуючої позиції в розповсюдженні наукової інформації (Altbach, Reisberg, & Rumbley, 2009; Guraya, 2018).

З моменту повномасштабного вторгнення військ РФ на територію України, відбулись негативні зміни в організації освітнього процесу, що призвело до порушення його безперервності.

Уже 24 лютого 2022 р. на офіційному сайті Уряду з'явилось роз'яснення профільного міністерства щодо роботи закладів освіти в межах правового режиму воєнного стану (Міністерство освіти і науки України, 2022), введеного Президентом і Парламентом України. У зв'язку з цим 25 лютого 2022 р. усім закладам освіти була надана рекомендація зупинити освітній процес і розпочати канікули на два тижні. Вищим військовим закладам освіти Уряд доручив провести дострокову атестацію та випуск курсантів, які здобували вищу військову освіту (Кабінет Міністрів України, 2023).

Дотепер освітній процес в Україні здійснюється в умовах продовженого воєнного стану, повітряних тривог та обстрілів. Значна кількість осіб втратила можливість навчатися зовсім або навчатися в нормальних умовах. Повномасштабна військова агресія РФ проти України призвела до обмеження в задоволенні базових потреб людей (матеріальних засобів життя, діяльності, погіршення психологічної складової, зокрема втрата мотивації до учіння та й до будь-якої освітньо-наукової діяльності загалом); масштабних руйнувань освітньої та дослідницької інфраструктури (Кабінет Міністрів України, 2023).

У такий важкий для країни час є дуже важливим надання належної підтримки студентам із боку педагогів, закладу вищої освіти та всієї науково-педагогічної спільноти.

У ситуації війни педагоги стають не лише посередниками в передачі знань, але і ключовими фігурами у формуванні моральних та етичних стандартів для своїх учнів. Їхня роль у вихованні молодого покоління стає ще більш суттєвою, оскільки вони несуть відповідальність за те, які цінності й підходи діти засвоюватимуть у надзвичайних обставинах. Г. Костюк зазначає, що процес учіння як набування індивідуального досвіду відбувається через певні дії студента. Учіння набуває змісту навчальною діяльністю як підсумок, складаються його цілі, завдання, зміст, мотиви, способи дій і їхні результати, досягнення мети, реалізація власного потенціалу, дозволяє володіти ситуацією та позитивно впливає на мотивацію студента. Розглянувши сутність учіння стає зрозумілою невід'ємність поняття академічної доброчесності в навчальному процесі. Для суб'єктів у соціальній структурі академічної спільноти передбачено володіти здатністю бути чесним стосовно інформації у процесі отримання знань, поважати інформацію як інтелектуальну власність у процесі взаємодії з нею, брати на себе відповідальність за порушення, що пов'язані з використанням інформації у процесі навчання, здатність діяти справедливо згідно з чинними у ЗВО вимогами й нормами, що регулюють інформаційну поведінку (Merkulova, 2014), тим самим, подаючи приклад молоді непохитних етичних стандартів.

1736 р. у коледжі штату Вірджинія, США, студенти перед вступом давали так звану обітницю честі, яка передбачала дотримання правил і норм того, що всередині академічної спільноти вважається чесним та етичним (Цокур, 2009).

Етимологічний термін "академічна доброчесність" складається з двох слів, що у словнику тлумачиться як:

1) "академічна": здійснюваний нею; навчальний; суто теоретичний, абстрактний, який не має практичного

значення, відірваний від життя; який додержується встановлених традицій у мистецтві (Білодід, 1970, с. 25);

2) "добросесність" – властивість за значенням "добросесний", який живе чесно, поводить ся згідно зі всіма правилами моралі, який є проявом чесності, моральності (Білодід, 1970, с. 326).

У Міжнародному центрі академічної добросесності при Ротлендському інституті етики (США), поняття "академічної добросесності" визначають як відданість академічної спільноти цінностям, а саме: повазі, довірі, чесності, справедливості, відповідальності, мужності (Fishman, 2012).

М. Бадица розрізняє термін добросесності як моральної якості та поняття добросесний як людини, яка здійснює вчинки згідно з етичними нормами і правилами. Автор трактує академічну добросесність як "дотримання особистістю етичних норм на засадах культуровідповідності в процесі викладання та навчання".

Л. Пшенична, зазначає, що "академічна добросесність" для закладу вищої освіти – це соціальний капітал сучасного університету, який проявляється у створенні інноваційної академічної культури на принципах академічної свободи, соціальної відповідальності, поваги до людської гідності, адже головний капітал майбутнього – це люди з креативним баченням, з високим інтелектом, винахідливістю, творчими здібностями й мотивацією.

Мотивація є дуже важливою складовою навчального процесу студентів педагогічних спеціальностей в умовах військового стану, тому що учіння відходить на другий план, і знаючи про це, є дуже важливим акцентувати на цьому увагу.

Проаналізувавши всі вищезгадані погляди науковців, можна дати визначення: академічна добросесність – це сукупність морально-етичних, соціокультурних, загальноприйнятих цінностей (чесність, повага, довіра, справедливості, відповідальності, мужності, моральності), які є необхідною складовою для учасників навчального процесу. Академічна добросесність – це відданість принципам чесності, інтегритету та етичності в навчальному середовищі. Вона передбачає додержання високих стандартів чесності у процесі отримання, передачі й оцінювання знань. Академічна добросесність включає в себе уникання плагіату, обману й будь-яких інших форм непереслідуваної допомоги чи махінацій, спрямованих на отримання недозволених переваг в академічному процесі. Це фундаментальний елемент надійності й довіри в навчальній спільноті, сприяє створенню справедливого та ефективного освітнього середовища. Також можна додати, що академічна добросесність передбачає наявність в особистості всіх тих якостей, якими повинен володіти майбутній педагог і кожна людина загалом. Учіння, побудоване на принципах добросесності, стимулює активну участь студентів у навчальному процесі, розвиває їхнє критичне мислення та навички аналізу. Академічна добросесність сприяє створенню справедливого конкурентного середовища, де студенти навчаються не лише знань, а й цінностей, таких як чесність та етика. Це сприяє формуванню випускників, які не лише володіють знаннями, а й демонструють високий ступінь моральної та етичної відповідальності у своїй науковій і професійній діяльності.

Всесвітньовідомий чеський педагог XVII ст. Ян Амос Коменський вбачав в учителі "сонце всього світу, що світить високо, звідки б він міг одночасно на всіх поширювати промені учіння" (Стельмашук, 2013).

Ефективна робота науково-педагогічних працівників має значний вплив на підвищення індикаторів охоплення молоді вищою освітою, адже молодь розуміє: " ... генерування оригінальних ідей та шукати шляхи їхньої практичної реалізації можна лише на високій підставі фундаментальних знань" (Чембержі, 2012, с. 395).

Педагоги, діючи як приклади добросесності, мають здатність формувати у студентів розуміння того, що навколишні обставини не повинні визначати власність особистих цінностей. Вони можуть надихати на важливі якості, такі як солідарність, взаємопідтримка й пошук мирних рішень у конфліктних ситуаціях. Педагоги, які проявляють витриманість і добросесність, допомагають молодому поколінню розвивати навички емоційного інтелекту та конструктивного спілкування. Це особливо важливо в умовах війни, коли стрес і напруження можуть вплинути на психічне здоров'я.

Отже, педагоги, як зразки добросесності, можуть створювати атмосферу, де можна навчатись важливим життєвими навичкам, які сприяють не лише особистому розвитку, але й формуванню мирного та толерантного суспільства в умовах війни. Прояви недобросесності з боку педагога ставлять під сумнів виховний вплив будь-яких уроків академічної добросесності. Унаслідок чого фактори стимулювання педагогічної діяльності до дотримання академічної добросесності стає одним із найважливіших. Академічна добросесність – основна складова успішного навчання й дослідницької роботи. Вона включає в себе чесність у виконанні робіт, відсутність плагіату, правдивість у висловленні ідей і відповідальність за власний навчальний прогрес. Ці принципи не лише підтримують етичні стандарти, але й формують навички, які корисні в особистому та професійному житті, такі як творчість, критичне мислення та самодисципліна. Забезпечуючи інтегритет навчального середовища, академічна добросесність сприяє розвитку компетентних і морально відповідальних громадян. Виховання академічної добросесності насправді долучається до формування більшості з найзатребуваніших скілів: критичного мислення, креативності, формування власної думки та вміння ухвалювати рішення; емоційного інтелекту; комплексного розв'язання проблем; взаємодії з оточуючими.

Деякі науковці надають такого змісту критичному мисленню – самокероване, самодисципліноване мислення, яке прагне до міркувань на найвищому рівні та відкритості (Dewey, 1909). Люди, що оволоділи навичками критичного мислення, чітко розуміють мету й питання, що вивчається; піддають сумніву інформацію, узагальнення та погляди; стараються бути об'єктивними, раціональними, точними й актуальними; мають за мету вникнути в суть проблеми, бути логічними і справедливими; постійно використовують інтелектуальні стандарти до елементів міркування з метою розвитку інтелектуальних здібностей (Paul, & Elder, 2009; Tama, 1989).

Саморегульоване, самоконтрольоване й самокероване мислення вимагає самодисципліни, щоб ставити під сумнів нову інформацію та постійно аналізувати результати (Stedman, 2017; Wilson, 2001). Саморегуляція як здатність контролювати та стримувати емоції має також пряий зв'язок з іншим компонентом EQ – соціальними навичками, які прогнозують, що людина може вибудувати відносини з іншими людьми, впливати на них і навіть маніпулювати ними. Щодо останнього, більш точним буде поняття-термін – "резонансне лідерство", що його ввели Д. Гоулман, Р. Бояцис, Е. Маккі, розуміючи як "особливий

вид гармонії міжособистісних взаємин, міцний емоційний зв'язок-резонанс, а вміння побудувати його – це ознака лідера з високим рівнем EQ" (Лабач, 2016).

Розвиток лідерських якостей у студентів педагогічних спеціальностей особливо важливий в умовах кризових ситуацій, оскільки це сприяє ефективному управлінню та підтримці стабільності в освітньому середовищі. Лідери можуть взяти на себе ініціативу, виявити толерантність до несподіваних викликів і сприяти позитивному впливу на групу.

Важливим завданням університету є спрямування всіх сил на формування у студентів нетерпимості до порушення етичних норм у навчальному процесі й дослідницькій діяльності, тим самим сформувавши корпоративну культуру закладу вищої освіти (Андрощук, 2015).

Науковці із країн Європи пропонують першочергово звернути увагу на навчальні заклади, де не надають належного значення важливості питанню про академічну доброчесність, тому що випадки порушень академічної доброчесності є набагато меншими в тих закладах вищої освіти, де розвинена доцільна нормативно-правова складова: рекомендації, правила, положення, декларації, кодекси. Виші мають ціленаправлено працювати над формуванням культури академічної чесності, виховання вмотивованого студента заради власної репутації (Bacha, Bahous, & Nabhani, 2012).

Автори одного з американських посібників пропонують використовувати інтегральний підхід, коли академічної доброчесності вдається досягти так:

1) упровадження цінностей поваги, чесності, довіри, зусиль, відповідальності, навчання;

2) уведення до навчальних планів, побудованих на принципах педагогічного піклування й чесного оцінювання;

3) організаційна підтримки (через відповідні комітети та ради спрямовані на дотримання академічної доброчесності);

4) залучення до освітнього процесу всіх причетних (студентів, випускників, педагогів, батьків й адміністрацію) (Wangaard, & Stephens, 2011);

5) упровадження інноваційних методів оцінювання й моніторингу академічної доброчесності, які можуть сприяти ефективнішому виявленню порушень і підтримці студентів у виправленні їхньої поведінки, що може стати основою для подальших досліджень і розвитку практичних інструментів у сфері педагогіки та вищої освіти.

Беручи до уваги звіт "HorizonReport, (2019) Higher Education Edition", який складено 98 експертами, що являються світовими лідерами у сфері освіти, представлено шість основних напрямів розвитку вищої освіти:

1) переосмислення сфери діяльності закладів освіти;

2) навчання за модулями й рівнями;

3) просування культури інновацій;

4) зростання фокусу на оцінювання навчальних досягнень;

5) перепроєктування освітнього простору;

6) змішаний формат навчання (EDUCAUSE Horizon Report, 2019 Higher Education Edition) (Bryan et al., 2019).

Пропоную розглянути такі стратегії для підвищення ефективності навчального процесу в умовах нестабільності:

1. Гнучкий навчальний план. Адаптація навчального плану з урахуванням нестабільних умов, дозволять легко впроваджувати зміни й апдейти у випадку необхідності.

2. Онлайн-ресурси та технології. Використання онлайн-платформи, відеоконференції й інші технології для забезпечення безперервного доступу до навчального матеріалу.

Дистанційне навчання надає безліч можливостей одержати освіту молодим особам, яка дозволяє поєднувати навчання з роботою або відкриває можливості для молоді, що проживає у віддаленій від обласних центрів місцевості; військовослужбовцям; керівникам; бізнесменам і студентам, що бажають паралельно отримати освіту. Дистанційне навчання влаштовує майже всім, тому що дає можливість гармонійно поєднувати навчання та повсякденне життя, а також дає прекрасну можливість отримати освіту за кордоном з незначними фінансовими затратами під час колосально великого вибору спеціальностей (Ясулайтіс, 2005).

3. Активна взаємодія. Залучення студентів до активної участі в онлайн-дискусіях, форумах, інтерактивних завданнях для підтримки взаємодії та збереження інтересу. Окрім виконання функції підготовки студентів до розв'язання в майбутньому професійних завдань у певній сфері діяльності, заклади вищої освіти виконують складну світоглядно-формуючу функцію, підготовлюючи молодь до життя в соціумі, що невпинно змінюється. Однією із критичних компетенцій XXI ст. на Давоському форумі визначено критичне мислення – вміння знаходити, аналізувати й оцінювати інформацію з різних джерел задля того, щоб не втратити орієнтацію у її обсязі, бути стійкими перед маніпулятивними впливами ЗМІ та соціуму, завжди приймати продумані рішення і знаходити ефективні шляхи розв'язання нагальних питань. У жодному разі критичне мислення не можна вивчати просто як раціональне рефлексивне мислення, що фокусується на вирішенні чому вірити, а чому ні (Eppis, 1987).

4. Збалансоване оцінювання та система звітності. Розгляд можливості використання різноманітних методів оцінювання, які враховують специфіку віддаленого навчання та можливі нестабільності, система звітності, що надає інформацію про успішність навчальних програм і можливості для подальших поліпшень.

5. Гнучкість щодо завдань. Надання можливості студентам обирати теми або форми завдань, щоб стимулювати індивідуальний підхід і зацікавленість.

6. Сприяння самостійності. Розвиток навички самостійної роботи та розв'язання проблем, що стане корисним в умовах нестабільності. Загалом важливим вважаю відмітити, що вирішальна роль в організуванні самостійної роботи студента, належить педагогу, який повинен працювати не зі студентом "в загальному", а з певною особистістю, з її сильними і слабкими сторонами, індивідуальними здібностями. Отже, завдання викладача – визначити, розгледіти та розвинути найкращі якості студента як майбутнього спеціаліста високої кваліфікації (Сушко, & Колодій, 2019).

7. Психологічна підтримка. Забезпечення можливості консультування чи психологічної підтримки для студентів, оскільки нестабільні умови можуть викликати стрес. З погляду педагогіки психологічна підтримка студентів в умовах кризових ситуацій є ключовою для забезпечення їхнього успіху й добробуту. Педагоги в цьому контексті мають кілька важливих завдань. По-перше, педагоги повинні проявляти емпатію й розуміння щодо емоційних викликів, із якими студенти можуть стикатися в умовах кризи. Активне слухання та виявлення розуміння їхніх почуттів сприяють створенню позитивної атмосфери навчання. По-друге, важливо забезпечити студентам можливість висловити свої страхи чи тривоги. Педагоги можуть впроваджувати методи діалогу та спільного розв'язання проблем, щоб сприяти студентському

самовизначенню та психологічній рівновазі. Нарешті, створення ресурсів для саморозвитку та самопідтримки може бути корисним. Педагоги можуть надавати інструменти для стресостійкості, а також рекомендації щодо ефективних стратегій управління емоціями під час кризових обставин. Узагальнюючи, педагоги, що забезпечують психологічну підтримку студентів в умовах кризових ситуацій, сприяють їхньому психологічному благополуччю та здатності ефективно навчатися в умовах несприятливості.

8. Адаптація до різних обставин. Перегляд та адаптація стратегій залежно від змін у ситуації, дозволяючи швидко реагувати на нові виклики. Розвиток такого важливого компонента як академічна доброчесність так само сприяє встановленню довіри між викладачами та студентами, підвищує якість навчання та стимулює вивчення нового матеріалу. Збереження високих стандартів чесності сприяє формуванню ефективних стратегій адаптації до змін у навчальному середовищі та підтримує сталість процесу навчання. Порушення академічної доброчесності в умовах нестабільності може спричинити серйозні наслідки для всіх учасників навчального процесу. Це може призвести до втрати довіри між студентами та викладачами, що є критичним для ефективного навчання. Втрата довіри може викликати роздратування, пасивність у навчанні та втрату інтересу до предмету. Порушення академічної доброчесності може порушити рівновагу в навчальному середовищі, особливо в умовах нестабільності. Важливою є спроможність адаптуватися до змін, і порушення етичних стандартів може створити додаткові труднощі в розв'язанні непередбачуваних ситуацій. Наслідки для самого порушника можуть бути серйозними. Це може включати санкції від університету: виключення чи зниження балів, що може позначитися на академічній кар'єрі та можливостях для подальшого навчання. Отже, в умовах нестабільності дотримання академічної доброчесності стає критичною для забезпечення сталості та високої якості навчання.

Дискусія і висновки

Академічна доброчесність відіграє важливу роль у формуванні якості учіння студентів педагогічних спеціальностей, особливо в умовах кризових ситуацій. Вона сприяє розвитку високих стандартів професійної етики, допомагає уникати шахрайства та підтримує довіру в освітньому середовищі. Потрібно також зазначити, що під час кризових ситуацій важливість академічної доброчесності зростає, оскільки це впливає на здатність студентів ефективно навчатися та пристосовуватися до змін у педагогічній сфері. Перспективи подальших досліджень можуть включати розгляд впливу інноваційних методів підтримки академічної доброчесності на якість навчання в умовах невизначеності та кризових ситуацій.

Розвиток програм та ініціатив, спрямованих на підвищення академічної доброчесності серед студентів, може стати ефективним інструментом для забезпечення сталого підвищення якості освіти. Також варто врахувати значення формування в учнів навичок критичного мислення, які є необхідними для адекватного реагування на кризові ситуації та пошуку інноваційних рішень.

Однією з перспектив є інтеграція дослідження у практичні аспекти педагогічної освіти, створення методик та навчальних матеріалів для формування академічної доброчесності у студентів, які будуть готові до професійної діяльності в умовах невизначеності та криз. Також важливо розглянути можливості підтримки викладачів у

вихованні академічної доброчесності серед студентів педагогічних спеціальностей. Розробка професійних програм для педагогічних кадрів і підвищення їхньої свідомості стосовно важливості цього аспекту може значно поліпшити результативність у формуванні відповідних цінностей серед студентської аудиторії.

Список використаних джерел

- Андрощук, Г. (2015). Авторське право і апропріація у місцевості: межі доступного. *Інтелектуальна власність в Україні*, 9, 13–20
- Бадіца, М. (2019). Академічна доброчесність як стратегічна мета вищої освіти. *Академічна доброчесність: виклики сучасності* (с. 11–17).
- Білодід, І. К. (Ред.). (1970–1980). *Словник української мови*: у 11 т., т. 1. Наукова думка.
- Верховна Рада України. (2014). *Про вищу освіту* (Закон України від 01.07.2014ю № 1556-VII). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>
- Верховна Рада України. (2020). *Про авторське право і суміжні права* (Закон України від 14.10.2020. № 3792-XII). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3792-12#Text>
- Верховна Рада України. (2022). *Про наукову і науково-технічну діяльність* (Закон України від 16.10.2020. № 848-VIII). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/848-19#Text>
- Верховна Рада України. (2022). *Про освіту* (Закон України від 05.09.2017. № 2145-VIII). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>
- Верховна Рада України. (2022). *Про правовий режим воєнного стану* (Закон України від 12.05.2015. № 389-VIII). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19>
- Гайдай Д., Зарембо К., Літра Л., Лимар О., & Солодкий С. (2017, 22 лист.). *Результати загальнонаціонального опитування. Українське покоління Z: цінності та орієнтури*. https://zaxid.net/resources/newsfiles/319940_Ukr_Generation_ukr_inet-1.pdf
- Кабінет Міністрів України. (2022). Про проведення в 2022 році дострокового випуску курсантів випускного курсу (Розпорядження Кабінету Міністрів України від 28.02.2022. № 190-р). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/190-2022-%D1%80>
- Кабінет Міністрів України. (2022). Про проведення в 2022 році дострокового випуску курсантів випускного курсу (Розпорядження Кабінету Міністрів України від 28.02.2022. № 207-р). Доступно за посиланням: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/207-2022-%D1%80#Text>
- Костюк, Г. С. (1979). *Навчання і психічний розвиток учнів*. Радянська школа, 19–32.
- Лабач, М. М. (2016). До проблеми лінгвокультурної акомодатії в освітньому середовищі. *Вісник Львівського державного університету безпеки життєдіяльності*, 14, 259–263. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vldubzh_2016_14_30
- Міністерство молоді та спорту України. (2014). Стратегічні пріоритети молодіжної політики: освіта, зайнятість, житло (Щорічна доповідь Президентів України, Верховній Раді України, Кабінету Міністрів України про становище молоді в Україні від 25.12.2014. № 123-12). <https://dsmsu.gov.ua/media/2014/12/123-molodopolitika.pdf>
- Міністерство освіти і науки України. (2017). *Щодо забезпечення академічної доброчесності у закладах вищої освіти* (Рекомендаційний лист МОН України від 24.10.2017. № 1/9-565). <https://mon.gov.ua/storage/app/media/npa/5a1fe9d9b7112.pdf>
- Міністерство освіти і науки України. (2022). Національна стратегія розвитку освіти в Україні на 2022–2032 роки (Розпорядження Кабінету Міністрів України від 23.03.2022. № 286-р). <https://mon.gov.ua/ua/news/orpublikovano-strategiyu-rozvitku-vishoyi-osviti-v-ukrayini-na-2022-2032-roki>
- Міністерство освіти і науки України. (2022). *Про організацію освітнього процесу* (Лист МОН від 25.02.22. № 1/3276-22). https://osvita.ua/legislation/Ser_osv/86140/
- Степелашук, Ж. (2013). Проблема шкільної дисципліни у педагогічній спадщині Я. А. Коменського. *Психолого-педагогічні проблеми сільської школи*, 45, 277.
- Сушко, О. В., & Колодій, О. С. (2019). Інформаційні технології як фактор підвищення ефективності вибору технологічних рішень. У В. Т. Надикто (Ред.). *Сучасні наукові дослідження на шляху до євроінтеграції* (с. 109–111). Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного.
- Цокур, О. (2009). Кодекс честі в системі вищої освіти США. *Вісник Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького*, 150, 57–62.
- Чембержі, М. І. (2012). Реформування освіти: ідеї та практичні шляхи. У О. В. Сухомлинська (Ред.). *Педагогічна і психологічна науки в Україні: Професійна освіта і освіта дорослих* (с. 387–396), т. 4. Педагогічна думка.
- Ясулайтис, В. А. (2005). *Дистанційне навчання*. МАУП.
- Altbach, Ph. G., Reiser, L., & Rumbley, L. E. (2009). Trends in Global Higher Education: *Tracking an Academic Revolution. A Report Prepared for the UNESCO 2009 World Conference on Higher Education*, (p. iii–iv). Published by the United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization. Published with support from SIDA/SAREC.

Bacha, N. N., Bahous, R., & Nabhani, M. (2012). High schoolers' views on academic integrity. *Research Papers in Education*, 27(3), 365–381. <https://doi.org/10.1080/02671522.2010.550010>

DeweyJohn. (1910). *How we think*. Publication date, 9. <https://archive.org/search.php?query=date:1910>

Education in Ukraine defies the war. *European Journal of Education*, vol. 58, issue 4, 538–641. <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/ejed.12581>

EDUCAUSE Horizon Report: 2019 Higher Education Edition. (2019). Bryan Alexander, Kevin Ashford-Rowe, Noreen Barajas-Murphy, Gregory Dobbin, Jessica Knott, Mark McCormack, Jeffery Pomerantz, Ryan Seilhamer, & Nicole Weber. *The New Media Centers*, 44. library.educause.edu/media/files/library/2019/4/2019horizonreport.pdf?la=en&hash=C8E8D444AF372E705FA1BF9D4FF0DD4CC6F0FDD1

Ennis, R. H. (1987). A taxonomy of critical thinking dispositions and abilities. In J. B. Baron, & R. J. Sternberg (Eds.), *Teaching thinking skills: Theory and practice* (pp. 9–26). W. H. Freeman.

Fishman, T., (2012). *The Fundamental Values of Academic integrity*. 2th ed. International Centre for Academic integrity Clemson University. http://Academicintegrity.org/ica/Assets/AUD_integrity_Quotes.pdf

Guraya, S. Y. (2018). Comparing recommended sanctions for lapses of academic integrity as measured by Dundee Polyprofessionalism Inventory I. Academic integrity from a Saudi and a UK medical school. *J Chin Med Assoc*, 81(9), 787–795. <http://10.1016/j.jcma.2018.04.001>

Howe, N., & Strauss, W. (1991). *Generations: The History of Americas Future*, 1584 to 2069. Quill William Morrow. <http://parnasse.ru/blogs/psihologicheskiesostradanie-i-yempatija.html>

Jerkovic, M. (2014). *Improving Reading and Speaking Skills through Critical Thinking*. http://elita.org.rs/kio/nl/02-2014/serbia-elita-newsletter-2014-February_Featured_Article_Nikic_Vujic_Jerkovic_Critical_Thinking.pdf

Kerry, S. (1994). *Walters Re-Thinking Reason: New Perspectives in Critical Thinking*. Published by State University of New York Press.

Merkulova, O. G. (2014). Information ethics of students in the system of academic values of a higher educational institution: competence-based approach. *Psychological and pedagogical search*, 1(29), 184–190.

Paul, R., & Elder, L. (2009). *Guide to Critical Thinking Concepts and Tools*. Foundation for Critical Thinking Press.

Tama, C. (1989). Critical thinking has a place in every classroom. *Journal of Reading*, 33, 64–65.

Wangaard, D., & Stephens, J. (2011). *Creating a Culture of Academic Integrity*. Search Institute Press.

Wilson, L., (2001). <https://thesecondprinciple.com>

References

Altbach, Ph. G., Reisberg, L., & Rumbley, L. E. (2009). Trends in Global Higher Education: *Tracking an Academic Revolution. A Report Prepared for the UNESCO 2009 World Conference on Higher Education*, (p. iii–iv). Published by the United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization. Published with support from SIDA/SAREC.

Androschuk, G. (2015). Copyright and appropriation in art: the limits of what is available. *Intellectual property in Ukraine*, 9, 13–20 [in Ukrainian].

Bacha, N. N., Bahous, R., & Nabhani, M. (2012). High schoolers' views on academic integrity. *Research Papers in Education*, 27(3), 365–381. <https://doi.org/10.1080/02671522.2010.550010>

Baditsa, M. I. (2019). Academic integrity as a strategic goal of higher education. *Academic integrity: challenges of modernity: a collection of scientific essays by participants in a scientific internship for educators* (p. 11–17).

Bilodid, I. K. (Ed.). (1970–1980). *Dictionary of the Ukrainian language*. in 11, vol. 1. Scientific opinion [in Ukrainian].

Cabinet of Ministers of Ukraine. (2022). About the early graduation of cadets of the final course in 2022 (Decree of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated February 28, 2022. No.190-r) [in Ukrainian]. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/190-2022-%D1%80>

Cabinet of Ministers of Ukraine. (2022). About the early graduation of cadets of the final course in 2022 (Decree of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated February 28, 2022. No.207-r) [in Ukrainian]. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/207-2022-%D1%80#Text>

Chamberji, M. I. (2012). Reforming education: ideas and practical ways. In O. Sukhomlynsky (Ed.). *Pedagogical and psychological sciences in Ukraine: Professional education and adult education* (p. 387–396), vol. 4. Pedagogical thought [in Ukrainian].

DeweyJohn. (1910). *How we think*. Publication date, 9. <https://archive.org/search.php?query=date:1910>

Education in Ukraine defies the war. *European Journal of Education*, vol. 58, issue 4, 538–641. <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/ejed.12581>

EDUCAUSE Horizon Report: 2019 Higher Education Edition. (2019). Bryan Alexander, Kevin Ashford-Rowe, Noreen Barajas-Murphy, Gregory Dobbin, Jessica Knott, Mark McCormack, Jeffery Pomerantz, Ryan Seilhamer, & Nicole Weber. *The New Media Centers*, 44. library.educause.edu/media/files/library/2019/4/2019horizonreport.pdf?la=en&hash=C8E8D444AF372E705FA1BF9D4FF0DD4CC6F0FDD1

Ennis, R. H. (1987). A taxonomy of critical thinking dispositions and abilities. In J. B. Baron, & R. J. Sternberg (Eds.), *Teaching thinking skills: Theory and practice* (pp. 9–26). W. H. Freeman.

Fishman, T. (2012). *The Fundamental Values of Academic integrity*. 2th ed. International Centre for Academic integrity Clemson University. http://Academicintegrity.org/ica/Assets/AUD_integrity_Quotes.pdf

Gaidai, D., Zarembo, K., Litra, L., Lymar, O., & Sweetky, S. (2017, November 22). Results of the national survey: Ukrainian generation Z: values and orientations [in Ukrainian]. https://zaxid.net/resources/newsfiles/319940_Ukr_Generation_ukr_inet-1.pdf

Guraya, S. Y. (2018). Comparing recommended sanctions for lapses of academic integrity as measured by Dundee Polyprofessionalism Inventory I. Academic integrity from a Saudi and a UK medical school. *J Chin Med Assoc*, 81(9), 787–795. <http://10.1016/j.jcma.2018.04.001>

Howe, N., & Strauss, W. (1991). *Generations: The History of Americas Future*, 1584 to 2069. Quill William Morrow. <http://parnasse.ru/blogs/psihologicheskiesostradanie-i-yempatija.html>

Jerkovic, M. (2014). *Improving Reading and Speaking Skills through Critical Thinking*. http://elita.org.rs/kio/nl/02-2014/serbia-elita-newsletter-2014-February_Featured_Article_Nikic_Vujic_Jerkovic_Critical_Thinking.pdf

Kostyuk, G. WITH. (1979). *Education and mental development of students*. Soviet school, 19–32 [in Ukraine].

Kerry, S. (1994). *Walters Re-Thinking Reason: New Perspectives in Critical Thinking*. Published by State University of New York Press.

Labach, M. M. (2016). To the problem of linguistic and cultural accommodation in the educational environment. *Bulletin of the Lviv State University of Life Safety*, 14, 259–263 [in Ukrainian]. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vdubzh_2016_14_30

Merkulova, O. G. (2014). Information ethics of students in the system of academic values of a higher educational institution: competence-based approach. *Psychological and pedagogical search*, 1(29), 184–190.

Ministry of Education and Science of Ukraine. (2017). Ensuring academic integrity in institutions of higher education (recommendation letter of the Ministry of Education and Culture of Ukraine dated October 24, 2017. No 1/9-565) [in Ukrainian]. <https://mon.gov.ua/storage/app/media/npa/5a1fe9d9b7112.pdf>

Ministry of Education and Science of Ukraine. (2022). About the organization of the educational process (letter of the Ministry of Education and Culture dated 25.02.22. No. 1/3276-22) [in Ukrainian]. https://osvita.ua/legislation/Ser_osv/86140/

Ministry of Education and Science of Ukraine. (2022). The National Strategy for the Development of Education in Ukraine for 2022–2032 (Decree of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated March 23, 2022. No. 286) [in Ukrainian]. <https://mon.gov.ua/ua/news/opublikovano-strategiyu-rozvitku-vishoyi-osviti-v-ukrayini-na-2022-2032-roki>

Ministry of Youth and Sports of Ukraine. (2014). Strategic priorities of youth policy: education, employment, housing (Annual report to the President of Ukraine, the Verkhovna Rada of Ukraine, the Cabinet of Ministers of Ukraine on the situation of youth in Ukraine dated 12.25.2014. No 123-12) [in Ukrainian]. <https://dsmsu.gov.ua/media/2014/12/123-molodpolitika.pdf>

Paul, R., & Elder, L. (2009). *Guide to Critical Thinking Concepts and Tools*. Foundation for Critical Thinking Press.

Stelmashuk, Zh. (2013). The problem of school discipline in the pedagogical heritage of Ya. AND. Comensky. *Psychological and pedagogical problems of the rural school*, 45, 277 [in Ukrainian].

Sushko, O. V., & Kolodiy, O. WITH. (2019). Information technologies as a factor of increasing the efficiency of the choice of technological solutions. In V. T. Nadykto (Ed.). *Modern scientific research on the way to European integration* (pp. 109–111). Dmytro Motornyi Tavri State Agrotechnological University [in Ukrainian].

Tama, C. (1989). Critical thinking has a place in every classroom. *Journal of Reading*, 33, 64–65.

Tsokur, O. (2009). The Honor Code in the US Higher Education System. *Bulletin of the Cherkasy National University named after Bohdan Khmelnytskyi*, 150, 57–62 [in Ukrainian].

Verkhovna Rada of Ukraine. (2014). *On higher education* (Law of Ukraine dated July 1, 2014. No 1556-VII) [in Ukrainian]. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>

Verkhovna Rada of Ukraine. (2020). *On copyright and related rights* (Law of Ukraine dated 14.10.2020. No 3792-XII) [in Ukrainian]. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3792-12#Text>

Verkhovna Rada of Ukraine. (2022). *On education* (Law of Ukraine dated September 5, 2017. No 2145-VIII) [in Ukrainian]. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>

Verkhovna Rada of Ukraine. (2022). *On scientific and scientific and technical activity* (Law of Ukraine dated 16.10.2020. No 848-VIII) [in Ukrainian]. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/848-19#Text>

Verkhovna Rada of Ukraine. (2022). *On the legal regime of martial law* (Law of Ukraine dated May 12, 2015. No 389-VIII) [in Ukrainian]. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19>

Wangaard, D., & Stephens, J. *Creating a Culture of Academic Integrity*. Search Institute Press.

Wilson, L., (2001). <https://thesecondprinciple.com>

Yasulaitis, V. A. (2005). *Distance learning*. MAUP [in Ukrainian].

Отримано редакцією журналу / Received: 28.03.24

Прорецензовано / Revised: 15.04.24

Схвалено до друку / Accepted: 15.05.24

Kateryna MELIKOVA, PhD Student
ORCID ID: 0009-0006-5755-3329
e-mail: katerina.bk9999bk@ukr.net
Taras Shevchenko National University of Kyiv, Kyiv, Ukraine

THE INFLUENCE OF ACADEMIC CHARITY ON THE QUALITY OF LEARNING OF TEACHING STUDENTS DURING CRISIS SITUATIONS

B a c k g r o u n d . *The article states that in connection with Ukraine's desire to integrate into the European and world educational and scientific spaces, the issue of the quality of education and academic integrity is acute.*

R e s u l t s . *The essence of academic integrity and its influence on the learning of students of pedagogic specialties, in particular, in crisis situations (in war conditions) is revealed. The analysis of the influence of ethical behavioral attitude on the professional development and self-affirmation of future teachers was carried out. The importance of the skills of moral choice and responsibility in the context of the educational process aimed at training highly qualified specialists, especially in the conditions of unpleasant features, is highlighted. The significance of established high standards of ethics and their influence on professional development are considered. Emphasis is placed on the importance of maintaining integrity in students during crisis situations. It has been proven that a high level of integrity contributes to effective management response and cooperation in crisis conditions. Considered the importance of constant learning and adaptation, which can effectively adapt to new conditions and make an informed decision in times of uncertainty. Emphasis is placed on the fact that adherence to the principles of academic integrity is the key to a successful exit from crisis situations in the modern world. The most relevant strategies for increasing the effectiveness of the educational process in conditions of instability were studied, namely: flexible curriculum, online resources and technologies, active interaction, communication and support, balanced evaluation and reporting system, promotion of independence, psychological support, adaptation to different circumstances. The importance of the role of student youth in solving crisis situations is revealed.*

C o n c l u s i o n s . *The question of active participation of students in solving the problems of critical thinking, leadership skills and the ability to adapt to changes is substantiated. It examines the roles that students can play in society during times of crisis, and points to the importance of their contribution to building resilience and implementing innovative approaches to overcoming adversity. The need to support and stimulate student activity in order to ensure the stability of society in conditions of uncertainty and crisis is recognized and highlighted.*

K e y w o r d s : *academic integrity, learning, pedagogical specialties, students, crisis situations.*

Автор заявляє про відсутність конфлікту інтересів. Спонсори не брали участі в розробленні дослідження; у зборі, аналізі чи інтерпретації даних; у написанні рукопису; в рішенні про публікацію результатів.

The author declares no conflicts of interest. The funders had no role in the design of the study; in the collection, analyses or interpretation of data; in the writing of the manuscript; in the decision to publish the results.